

Forjadors de la història

Lourdes Díaz-Trechuelo

Catedràtica emèrita d'Història d'Amèrica de la Universitat de Còrdova

L'ésser humà és l'únic al món que té història, però no tots els fets de l'home són històrics, només aquells que dimanen de l'ús de la seva llibertat i són capaços de romandre en altres presents venidors. La veritable Història ha de ser una correcta interpretació dels fets ocorreguts des de l'origen de la Humanitat fins avui, o més ben dit, fins abans d'ahir, perquè la Història exigeix perspectiva. Igual que per contemplar el conjunt d'un quadre de grans dimensions cal allunyar-se del llenç, així també és necessària la perspectiva que dóna el temps per poder interpretar millor els fets del passat.

El protagonista de la Història és l'home, però no tots els homes influeixen en la Història de la mateixa forma. Per això, els historiadors es dividiren entre els qui consideren que només els grans personatges fan la Història, i els qui pensen que els homes anònims són els qui la construeixen. Aquesta polèmica ha arribat avui a un punt en què és possible conciliar les postures extremes: tan fals seria dir que Colom féu ell sol els seus descobriments, com afirmar que foren les tripulacions de les seves caravel·les les qui realitzaren la gesta. Tampoc Napoleó dugué a terme les seves grans campanyes militars sol: li calgué l'ajuda dels milers de soldats que formaven els seus exèrcits, i dels caps i oficials

que els dirigien; però sense la intel·ligència del general que a cada u assignava la seva comesa al camp de batalla, aquells no haurien aconseguit cap victòria. Individu i col·lectivitat són termes d'un binomi que s'exigeixen mútuament.

Això es veu clar en els exemples presentats, però existeixen altres homes que han influït en el curs de la Humanitat tant o més que els esmentats. Pensem en els investigadors de la naturalesa els quals li van arrencant els seus secrets i trobant la forma d'aprofitar les seves forces en benefici del progrés. Al descobriment de l'energia del vapor d'aigua, va seguir la primera revolució industrial el segle XIX que convertí els tallers medievals en grans fàbriques i substituï l'artesà per l'obrer. Les conseqüències d'aquest descobriment no foren només econòmiques; d'ell es derivà un pregon canvi social. Creixen les ciutats i s'envolten d'una corona d'espines, els primers suburbis on s'amunteguen homes, dones i nens en pèssimes condicions de salubritat.

L'aplicació del vapor d'aigua a les comunicacions terrestres i marítimes féu que els habitants de qualsevol lloc de la terra comencessin a relacionar-se amb pobles abans gairebé desconeguts per ells. Un altre pas gegantí fou el descobriment de

l'electricitat i les seves múltiples aplicacions; avui no sabriem viure sense aquesta energia que ens dóna llum i calor, i que inicia el món de les noves tecnologies. Als alhors del segle XX, el motor d'explosió crea l'automòbil i l'avió, que definitivament triomfa sobre els globus i dirigibles, "els més lleugers que l'aire", que foren els primers en fer que l'home pogués realitzar el seu vell somni de volar. Al telègraf inventat per Morse se sumarien després la telefonia sense fils, ràdio, televisió, internet, correu electrònic... El descobriment de la radioactivitat farà possible el desenvolupament de l'energia atòmica que, a més de la seva terrible força destructora, té tantes aplicacions útils per a l'home. Al camp sanitari, malalties que abans foren grans plagues de la Humanitat han restat vençudes...

Juntament a aquests fets vists, la història de la salvació discorre, com un torrent ocult, des del principi fins al final del món, amb el seu punt clau entre l'Encarnació del Fill de Déu i la seva mort a la Creu i la seva Resurrecció. Des d'aquell moment comença l'aplicació dels seus mèrits infinits a través de l'Església que Ell fundà. En aquesta Història, que per a tants passa inadvertida, els principals protagonistes són els sants. Alguns han actuat de forma més visible i

fàcil de percebre, com sant Benet, organitzador del monaquisme occidental, sant Bernat de Claraval, autor de la regla cistercenca, Domènec de Guzmán i Francesc d'Asís, fundadors de les primeres ordes mendicants, Teresa de Jesús i Joan de la Creu, reformadors del Carmel, o Ignasi de Loiola, creador d'una nova forma d'entendre la vida religiosa com a milícia espiritual.

A aquests fundadors, cal sumar-hi el nombre in comptable d'homes i dones que assoliren la santedat a través d'ocupacions temporals, com Tomàs More, lord canceller d'Anglaterra i pare de família nombrosa, que coronà la seva vida amb el martiri per no cedir als desigs d'Enric VIII, en contra dels dictats de la seva consciència. El segle XX ha donat a l'Església una gran multitud *de sants i de màrtirs (...) testimonis de la fe*, escriu Joan Pau II a la seva Carta Apostòlica *Novo millennio ineunte* (p. 15).

Tot just començat el segle XX nasqué a Barbastre (Osca) un d'aquells sants d'avui, Josepmaria Escrivà de Balaguer, escollit per Déu per difondre arreu del món un esperit *vell com l'Evangeli i, com l'Evangeli, nou*, però que romangué oblidat durant segles: la crida universal a la santedat que està

continguda en les paraules de Crist als seus deixebles: *Sigueu perfectes com el vostre Pare celestial és perfecte*. Els primers cristians ho entengueren molt bé; sense abandonar el seu lloc en la societat civil, se santificaren i per això foren capaçs de cristianitzar el món romà.

Quan aquell sacerdot de vint-i-sis anys -sóm al 1928- començà a difondre aquest missatge diví, trobà un petit grup d'homes i més tard de dones, que l'entengueren bé. Amb ells, l'Opus Dei començà a caminar i la doctrina de la santificació del treball enmig del món s'estengué dins l'Església. El Concili Vaticà II el sancionà plenament en la Constitució Dogmàtica *Lumen Gentium*, als capítols: quart, que fixa la missió dels laics, i cinquè, titulat *Vocació universal a la santedat en l'Església*. Queda molt clar que el fi és el mateix per a tothom, però els camins per arribar-hi difereixen segons la crida de Déu a cada ànima.

El 17 de maig de 1992, durant la cerimònia de beatificació del fundador de l'Opus Dei, el Sant Pare digué aquestes paraules: *Amb sobrenatural intuïció, el beat Josepmaria predicà incansablement la crida universal a la santedat i a l'apostolat (...). En una societat en què l'afany desenfrenat*

de posseir coses materials les converteix en un ídol i motiu d'allunyament de Déu, el nou beat ens recorda que aquestes mateixes realitats, criatures de Déu i de l'enginy humà, si s'usen rectament (...) poden ser camí per a la trobada dels homes amb Crist.

Som al primer centenari del naixement de Josepmaria Escrivà de Balaguer, i gairebé han transcorregut tres quarts de segle des de la fundació de l'Obra de Déu, que s'ha estès arreu del món. L'expansió, que començà molt aviat, ha continuat amb tant o major impuls després de la seva mort, de la qual s'han complert vint-i-sis anys; els mateixos que ell tenia quan rebé l'encàrrec diví de difondre aquest missatge: que ningú no es pot considerar exclòs de la crida de Déu.

Des del primer moment el Fundador veié l'Obra amb projecció de segles, *mentre hi bagí homes sobre la terra, com una injecció intravenosa en el torrent circulatori de la societat, obrint un canal ample i fons en la Història*. Aquesta visió de futur ha començat a ser ja present. L'Opus Dei, erigit per Joan Pau II en Prelatura personal el 28 de novembre de 1982, treballa als cinc continents i la seva extensió prossegueix sense pausa.